

۱۱/۱۰۰

حسن مقدم

رضا آشفته

سخن ناشر

عصر مدرن با تمام دستاوردهایش، اما عصر فراموشی نام گرفت. ظهور فلسفه‌ها و گفتمان‌های جدید سبب شد تا به‌تدریج از احساس‌های انسانی رو به فراموشی روند. همین موجب شد تا اندیشمندان به طرح‌ریزی فرهنگی، برای بازگشت به گذشته و خوانش خاطراتی که از گذشتگان به جای مانده، دست بزنند تا به راهی برای ایجاد توازن در شرایط روحی و روانی انسان معاصر دست یابند. این موضوع که مسئله‌ی پسامدرنیسم را مطرح کرد، در پی احیای جهانی که پشتوانه‌ی فکری‌اش را از گذشته می‌یابد تا گام به دنیای جدید بگذارد طرح‌ریزی شد و در این راستا دست به احیای حس نوستالژیک در انسان زدند. این اندیشه توانست دنیای معاصر را بسازد تا حدی که امروز به فرهنگی عمومی در سطح جهان بدل شده است. مجموعه‌ی «یاد» در پس کالبدشکافی چهره‌های فرهنگی و هنری، چنین اندیشه‌ای را دنبال می‌کند.

مجموعه کتاب‌های «یاد» در جهت کشف دست‌یافته‌های فرهنگی و هنری عصری است که ایران در میان اندیشه‌های سنت و مدرنیته غوطه‌ور بود اما توانست بسیاری از جریان‌های هنری را رقم بزند و به احیای فرهنگ معاصر دست یابد. در این میان نقش و جایگاه برخی از هنرمندان به تبع آفرینش‌هایی که داشتند پر رنگ تر جلوه می‌کند و «یاد» قصد دارد چهره شفاف تری را از این هنرمندان به نسل امروزی بنمایاند.

امید است با چاپ و انتشار این مجموعه کتاب، حرکتی که برای معرفی هنرمندان ایران در سطح جامعه آغاز شده است سرعت بخشیده شود.

آرش سلطانه‌علی

فهرست

۱۱	دیباچه: ناشناس
۱۳	اهمیت حسن مقدم بودن
۱۵	دوران: تجدد و نوآزمیشی
۱۹	زندگی: اشراف زاده ی فقیر
۲۳	آشنایی با تئاتر: دارالفنون، سرنوشت دو جلیه
۲۷	روزنامه نگاری: نقد و طنز
۳۷	داستان نویسی: فقر و عدالت
۳۹	انجمن ایران جوان: پویا و سرنوشت ساز
۴۳	جعفر خان: جریانی با دوام
۶۳	تئاتر ملی: هویت و استقلال
۶۹	نگاه: سیاست، جامعه و زنان
۷۵	مرگ پایان کبوتر نیست
۷۹	دیگران: جمشیدی، ایوبی و...
۸۴	منابع
۸۷	آلبوم

متأسفانه حسن مقدم را خیلی ها نمی شناسند. هر چند این نکته می تواند دردناک باشد اما این خیلی ها حق دارند چون این آدم اسم و رسم دار و موثر در تاریخ معاصر برایان شناسانده نشده است. یعنی در رسانه ها به او پرداخته نشده و چندان کتاب و مقاله ای درباره اش چاپ نشده که بشود گفت همه باید بشناسندش. چنانچه همه حافظ یا ابوعلی سینا را می شناسند؛ چون دستکم اسم شان را به گوش شنیده اند. اما حسن مقدم برای خیلی ها ناشناخته است چون نمی دانند او یکی از پایه گذاران تئاتر معاصر ماست. نمی دانند او با عضویت در کلوپ ایران جوان مانیفستی را به همراه تنی چند از روشنفکران و تحصیل کردگان برگشته از فرنگ نوشته اند که آن را در اختیار رضاخان گذاشته اند و مفاد این مانیفست که در آن بر عمومی شدن سوادآموزی، تاسیس دانشگاه، راه اندازی راه آهن و غیره تاکید شده که بعدها در دوره ی پهلوی اول این موارد اجرا و این خود سرآغاز تحول بنیادین در زمینه ی پیشرفت مملکت شده است.

زمانی متوجه شدم نمی شناسندش که از یک تئاتری جوان کو خود را کارگردان مولف معرفی می کرد، پرسیدم: حسن مقدم را می شناسی؟ او هم به راستی گفت: نه!

شاید نوشتن این کتاب بازهم به اندازه ی خود در شناساندن یکی از بزرگان فرهنگ و هنر ما در قرن بیستم تاثیرگذار باشد و تعداد دیگری با خواندن زندگی و آشنا شدن با شخصیت خلاق و کنجکاو حسن مقدم بتوانند رهرو راستین و

پولادین امثال او بشوند چون کمتر کسی می‌تواند بیست و هفت سال عمر کند ولی آثار و اندیشه‌های ماندگار از خود باقی بگذارد.

اینکه یک جوان بداند چقدر هویت اهمیت دارد و چگونه افرادی مانند حسن مقدم که سالها در ممالک فرنگی زیسته اما همچنان اصالت و ریشه‌ی ایرانی‌اش را نگه داشته‌است، می‌تواند سرمشقی باشد برای گریز از بیگانه‌پرستی و از خودبیگانه‌شدن. بالاخره همین داشته‌های بزرگ فرهنگی است که ما را آگاه می‌سازند و این آگاهی جمعی هر چه کلان‌تر باشد، هویت ملی نیز سمت و سویی موثرتر را دربرخواهد گرفت و همچنان می‌توان با ناراستی‌های وارد بر جامعه چالش کرد.

شاید این کتاب و شناساندن حسن مقدم، هرچند اندک چاره‌ساز باشد تا با درک ریشه‌های تئاتر ملی کورسویی برای یافتن هویت ما آشکار شود. همین یافته‌هاست که در درازمدت ما را به سرنوشت مقصود نزدیک‌تر می‌کند.